

1. 🏠 Projekto pristatymas ir užduotys

Projekto tikslas

Išanalizuoti Valakų reformos poveikį LDK ekonomikai ir visuomenei.

Šio projekto tikslas yra išnagrinėti, kaip Valakų reforma paveikė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) ekonominę ir socialinę struktūrą. Mokiniai turės surinkti ir analizuoti duomenis, kad suprastų reformos įtaką žemės nuosavybei, valstiečių gyvenimui ir bendrai ūkio raidai.

Problemos esmė (1)

Kaip Valakų reforma paveikė LDK ekonomiką?

Valakų reforma buvo reikšmingas įvykis LDK istorijoje, turėjęs didelį poveikį ekonomikai. Projektas siekia atsakyti į klausimą, kaip ši reforma pakeitė žemės ūkio praktiką, prekybą ir bendrą ekonominę gerovę. Mokiniai turės išsiaiškinti, kokie buvo pagrindiniai reformos tikslai ir kaip jie buvo įgyvendinti.

Problemos esmė (2)

Kaip reforma pakeitė valstiečių gyvenimą?

Valstiečių gyvenimas LDK po Valakų reformos patyrė didelių pokyčių. Projektas nagrinėja, kaip reforma paveikė valstiečių teises, prievoles ir socialinę padėtį. Mokiniai turės išanalizuoti, ar reforma pagerino ar pablogino valstiečių gyvenimo sąlygas ir kokios buvo to priežastys.

Duomenų analizė

Kokius duomenis naudosime analizei?

Svarbu nustatyti, kokius duomenis mokiniai naudos analizei. Tai gali būti istoriniai dokumentai, statistiniai duomenys apie žemės ūkį, valstiečių prievoles ir prekybą. Duomenų analizė padės pagrįsti išvadas ir pateikti argumentus apie Valakų reformos poveikį.

Vertinimo kriterijai (1)

- Duomenų rinkimo kokybė
- Analizės išsamumas

Mokytojas vertins, kaip kruopščiai mokiniai surinko informaciją apie Valakų reformą. Taip pat bus atsižvelgiama į analizės išsamumą, ar mokiniai sugebėjo giliai išnagrinėti reformos priežastis, eigą ir pasekmes.

Vertinimo kriterijai (2)

- Išvadų pagrįstumas
- Pristatymo aiškumas

Svarbu, kad mokiniai pagrįstų savo išvadas surinktais duomenimis ir argumentais. Taip pat bus vertinamas pristatymo aiškumas ir gebėjimas suprantamai paaiškinti sudėtingus ekonominius ir socialinius procesus.

2. 🏠 LDK ekonomikos raida ir reforma

LDK ekonomikos raida XVI a.

- Žemės ūkis: **pagrindinis** ekonomikos šaltinis.
- Eksportas: **žemės ūkio produktai** (javai, medus, vaškas).
- Augantis miestų vaidmuo: **amatai ir prekyba**.

XVI amžiuje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) ekonomikos pagrindas buvo žemės ūkis. Didžioji dalis gyventojų vertėsi žemdirbyste, o pagrindiniai eksporto produktai buvo javai, medus ir vaškas. Šiuo laikotarpiu miestai pradėjo vaidinti vis svarbesnį vaidmenį, plėtojosi amatai ir prekyba, tačiau žemės ūkis išliko dominuojančiu ekonomikos sektoriumi.

Ekonominiai iššūkiai

- Nepakankamas žemės ūkio **efektyvumas**.
- Valstiečių **išnaudojimas**.
- Būtinios **reformos**.

LDK ekonomika susidūrė su iššūkiais, tokiais kaip nepakankamas žemės ūkio efektyvumas ir valstiečių išnaudojimas. Šie iššūkiai paskatino būtinybę įgyvendinti reformas, siekiant pagerinti ekonominę situaciją ir užtikrinti didesnę teisingumą.

Valakų reforma: tikslai

- Žemės ūkio **produktyvumo didinimas**.
- Valstybės **pajamų didinimas**.
- **Sisteminimas** ir **unifikavimas**.

Valakų reforma buvo siekiama padidinti žemės ūkio produktyvumą, padidinti valstybės pajamas ir įvesti sistemą bei unifikavimą žemės valdymo srityje. Ši reforma turėjo esminės įtakos LDK ekonomikai ir socialinei struktūrai.

Valakų reforma: įgyvendinimas (1)

- Žemės **matavimas** ir **skirstymas** į valakus.
- Valako dydis: apie **21 ha**.
- **30 valakų** miesteliams.

Valakų reformos įgyvendinimo metu buvo atliekamas žemės matavimas ir skirstymas į valakus. Vienas valakas sudarė apie 21 hektarą žemės. Miesteliams buvo skiriama apie 30 valakų žemės.

Valakų reforma: įgyvendinimas (2)

- Valstiečių **įpareigojimai**.
- **Mokesčiai** nuo valako.
- Baudžiavos **įvedimas**.

Valakų reforma įvedė naujus įpareigojimus valstiečiams, nustatė mokesčius nuo kiekvieno valako ir įtvirtino baudžiavos sistemą. Šios priemonės turėjo didelės įtakos valstiečių gyvenimui ir jų ekonominei padėčiai.

Valakų reforma: pasekmės (1)

- Žemės ūkio **produktyvumo augimas**.
- Valstybės **pajamų didėjimas**.
- Valstiečių **padėties pablogėjimas**.

Valakų reforma turėjo įvairių pasekmių. Viena vertus, padidėjo žemės ūkio produktyvumas ir valstybės pajamos. Kita vertus, valstiečių padėtis pablogėjo dėl padidėjusių mokesčių ir baudžiamos.

Valakų reforma: pasekmės (2)

- Socialinė **įtampa**.
- **Prieštaravimai** tarp valstiečių ir ponų.
- Ilgalaikis poveikis **LDK ekonomikai**.

Valakų reforma sukėlė socialinę įtampą ir prieštaravimus tarp valstiečių ir ponų. Ši reforma turėjo ilgalaikį poveikį LDK ekonomikai ir socialinei struktūrai, kuris jautėsi dar daugelį metų.

3. 🔄 Užpildyk tarpus. Įrašyk tinkamus praleistus žodžius pateiktame tekste.

Atsakymų variantai: *esminė, valakas, žemės, valstiečių, žemės.*

Valakų reforma, įvykusi XVI amžiuje, buvo _____ ūkio pertvarka Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Jos tikslas buvo suvienodinti _____ matavimo sistemą ir pagerinti mokesčių surinkimą. Pagrindinis reformos vienetas buvo _____, standartizuotas žemės plotas, kuris turėjo pakeisti iki tol naudotas netolygias matavimo sistemas. Ši reforma turėjo didelės įtakos _____ gyvenimui.

Atsakymų variantai: *derlių, sėjomainą, prievoles, pūdymui.*

Valakų reforma įvedė trijų laukų _____, kurioje žemė buvo padalinta į tris dalis: vieną dalį skiriant žieminiams javams, kitą – vasariniams, o trečią paliekant _____. Tai leido efektyviau išnaudoti žemę ir padidinti _____. Valstiečiai, gavę valakus, turėjo atlikti _____ dvarui, kurios buvo nustatomos pagal valako dydį ir žemės kokybę.

Atsakymų variantai: *feodalizmo, socialinei, laisvę, organizavimą.*

Reforma taip pat turėjo įtakos _____ struktūrai, nes valstiečiai tapo labiau priklausomi nuo dvaro. Nors valakų reforma pagerino žemės ūkio _____ ir padidino valstybės pajamas, ji taip pat sustiprino baudžiamą ir apribojo valstiečių _____. Ilgainiui, valakų reforma tapo svarbiu _____ elementu LDK.

4. 🧩 Duomenų rinkimas ir analizė

Grupės

- Pasiskirstykite į **3 grupes**.
- Kiekviena grupė analizuoja **skirtingą** Valakų reformos aspektą.

Mokiniai skirstomi į tris grupes. Kiekviena grupė specializuojasi skirtingame Valakų reformos analizės аспекte, kad būtų užtikrintas visapusiškas temos išnagrinėjimas. Skirstantis į grupes, svarbu atsižvelgti į mokinių interesus ir gebėjimus, siekiant maksimalaus įsitraukimo ir produktyvumo.

Duomenų rinkimas (1)

- **1 grupė:** Žemės matavimai ir sklypų formavimas.
- **2 grupė:** Valstiečių prievolės ir gyvenimo sąlygos.
- 3 grupė:** Reformos įtaka LDK ekonomikai.

Kiekviena grupė atsakinga už specifinių duomenų rinkimą. Pirmoji grupė koncentruojasi į žemės matavimus ir sklypų formavimo procesą, antroji – į valstiečių prievolės ir gyvenimo sąlygų pokyčius, o trečioji analizuoja reformos poveikį Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ekonomikai. Duomenys renkami iš vadovėlių ir interneto šaltinių.

Duomenų rinkimas (2)

- Naudokite **vadovėlius**.
- Ieškokite **internete**.
- Konsultuokitės su **mokytoju**.

Mokiniam rekomenduojama naudotis įvairiais informacijos šaltiniais: vadovėliais, patikimais interneto puslapiais. Taip pat skatinamas bendradarbiavimas ir konsultacijos su mokytoju, siekiant užtikrinti duomenų tikslumą ir išsamumą.

Duomenų analizė

- **Aptarkite** surinktą informaciją grupėse.
- **Išskirkite** svarbiausius aspektus.
- **Formuluokite** išvadas.

Surinkus duomenis, grupės nariai juos aptaria, išskiria svarbiausius aspektus ir formuluoja išvadas. Šis procesas skatina kritinį mąstymą ir bendradarbiavimo įgūdžius.

Rezultatų fiksavimas

- Užsirašykite **pagrindines** išvadas.
- Pasiruoškite **pristatymui**.

Grupės užrašo pagrindines išvadas ir pasiruošia trumpam pristatymui, kuriame apibendrins savo analizės rezultatus. Pristatymo metu svarbu aiškiai ir argumentuotai pateikti informaciją, remiantis surinktais duomenimis.

Pristatymas

- Kiekviena grupė **pristato** savo išvadas.
- Kitos grupės **užduoda klausimus**.

Kiekviena grupė pristato savo analizės rezultatus klasei. Po pristatymo kitos grupės gali užduoti klausimus, siekdamos geriau suprasti pristatytą informaciją ir paskatinti diskusiją. Nuotraukoje matomi Lietuvos valstiečiai XVIII a. paveiksle, nutapytame Franciszeco Smuglewicziaus.

5. 🏠 Duomenų analizės užbaigimas

Duomenų rinkimas

- Surinkite **kuo daugiau** informacijos.
- Naudokite **patikimus** šaltinius.

Mokiniam primenama, kad renkant duomenis apie Valakų reformą, svarbu naudotis patikimais šaltiniais, tokiais kaip istorijos vadovėliai, moksliniai straipsniai ir archyviniai dokumentai. Kuo daugiau informacijos surinks, tuo išsamesnė ir tikslesnė bus jų analizė.

Duomenų analizė

- **Išanalizuokite** surinktus duomenis.
- Identifikuokite **tendencijas** ir **priežastis**.

Mokiniam nurodoma, kad išanalizuotų surinktus duomenis, ieškotų tendencijų ir priežasčių, susijusių su Valakų reforma. Svarbu atkreipti dėmesį į reformos poveikį žemės nuosavybei, valstiečių gyvenimui ir LDK ekonomikai.

Išvados

- Suformuluokite **išvadas**.
- Pagrįskite jas **argumentais**.

Mokiniai turi suformuluoti išvadas, pagrįstas surinktais ir išanalizuotais duomenimis. Išvados turi būti argumentuotos ir aiškiai atspindėti Valakų reformos reikšmę ir pasekmes.

Vizualizacija

- Paruoškite **vizualizaciją**.
- Naudokite **grafikus** ar **žemėlapius**.

Mokiniam siūloma paruošti vizualizaciją, kuri padėtų geriau iliustruoti Valakų reformos poveikį. Tai gali būti grafikai, žemėlapiai ar kitos vizualinės priemonės. Paveikslėlyje matomi Lietuvos valstiečiai XVIII a. paveiksle, kurį nutapė Pranciškus Smuglevičius.

